Evropský parlament
2024-2029

Hospodářský a měnový výbor

2024/2054(INI)

22.10.2024

NÁVRH ZPRÁVY

o Evropské centrální bance – výroční zpráva za rok 2024
(2024/2054(INI))

Hospodářský a měnový výbor

Zpravodajka: Anouk Van Brug

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY 9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o Evropské centrální bance – výroční zpráva za rok 2024
(2024/2054(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na výroční zprávu Evropské centrální banky (ECB) za rok 2023,

– s ohledem na reakci ECB ze dne 18. dubna 2024 na podněty, které Parlament vyjádřil ve svém usnesení o výroční zprávě ECB za rok 2022,

– s ohledem na statut Evropského systému centrálních bank (ESCB) a ECB, zejména na články 2, 15 a 21 tohoto statutu,

– s ohledem na čl. 123 odst. 1, článek 125, čl. 127 odst. 1 a 2, článek 130, čl. 282 odst. 2 a čl. 284 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),

– s ohledem na články 3, 13 a 119 Smlouvy o Evropské unii (SEU),

– s ohledem na makroekonomické projekce pro eurozónu ze dne 7. března 2024, 6. června 2024 a 12. září 2024 vypracované odborníky Eurosystému,

– s ohledem na závěry Rady guvernérů ECB ze dne 25. ledna 2024, 7. března 2024, 11. dubna 2024, 6. června 2024, 18. července 2024, 12. září 2024 a 17. října 2024,

– s ohledem na odhad inflace, který zveřejnil Eurostat dne 17. října 2024,

– s ohledem na ekonomickou prognózu Komise z jara roku 2024, která byla zveřejněna dne 15. května 2024,

– s ohledem na Světový ekonomický výhled Mezinárodního měnového fondu (MMF) zveřejněný v říjnu 2024,

– s ohledem na měnové dialogy s prezidentkou ECB Christine Lagardeovou, které proběhly dne 15. února 2024 a 30. září 2024,

– s ohledem na své rozhodnutí ze dne 1. června 2023 o ujednáních ve formě výměny dopisů mezi Evropským parlamentem a ECB o struktuře postupů vzájemné interakce v oblasti centrálního bankovnictví[1],

– s ohledem na schválení nástroje na ochranu transmise (TPI) Radou guvernérů ECB dne 21. července 2022,

– s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení projektu digitálního eura, který předložila Komise dne 28. června 2023 (COM(2023)0369),

[1] Přijaté texty, P9_TA(2023)0214.

– s ohledem na první zprávu ECB o pokroku ze dne 24. června 2024 týkající se přípravné fáze projektu digitálního eura,

– s ohledem na čtyři zprávy ECB o pokroku ze dne 13. července 2023, 24. dubna 2023, 21. prosince 2022 a 29. září 2022 týkající se fáze šetření projektu digitálního eura,

– s ohledem na přezkum strategie měnové politiky ECB, který byl zahájen dne 23. ledna 2020 a dokončen dne 8. července 2021, a na nadcházející posouzení strategie měnové politiky v roce 2025,

– s ohledem na přezkum operačního rámce ECB zveřejněný dne 13. března 2024,

– s ohledem na výroční zprávu ECB o mezinárodní úloze eura z června 2024,

– s ohledem na výsledky vůbec prvního zátěžového testu ECB zaměřeného na kybernetickou odolnost ze dne 26. července 2024,

– s ohledem na zveřejnění revidovaného nařízení o kapitálových požadavcích[2] (CRR III) a směrnice o kapitálových požadavcích[3] (CRD VI) v Úředním věstníku Evropské unie dne 19. června 2024,

– s ohledem na výsledky zátěžového testu ECB zaměřeného na rizika plynoucí ze změny klimatu ze dne 8. července 2022,

– s ohledem na aktualizaci prohlášení ECB o životním prostředí za rok 2024,

– s ohledem na čl. 142 odst. 1 jednacího řádu,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Hospodářského a měnového výboru (A10-0000/2024),

A. vzhledem k tomu, že podle makroekonomických projekcí pro eurozónu vypracovaných odborníky Eurosystému v září 2024 dosáhl harmonizovaný index spotřebitelských cen (HISC) v eurozóně v září 2024 úrovně 1,7 %;

B. vzhledem k tomu, že podle předpokladů by měla inflace měřená prostřednictvím HICP v posledním čtvrtletí roku 2024 mírně vzrůst, zatímco v roce 2025 by měla klesnout na 2,2 % a v roce 2026 na 1,9 %[4];

C. vzhledem k tomu, že prvořadým cílem ECB je udržovat cenovou stabilitu, kterou definuje jako 2% míru inflace ve střednědobém horizontu;

D. vzhledem k tomu, že ECB je politicky nezávislá, takže ani orgány a agentury Evropské unie (EU) ani vlády členských států by se ji neměly snažit ovlivňovat;

E. vzhledem k tomu, že politická nezávislost vyžaduje, aby se ECB zdržela přijímání politických rozhodnutí;

---

[2] Úř. věst. L 1623, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1623/oj.
[3] Úř. věst. L 1619, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj.
[4] https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202409_ecbstaff~9c88364c57.cs.html

F. vzhledem k tomu, že článek 123 SFEU a článek 21 statutu ESCB a ECB zakazují měnové financování vlád;

G. vzhledem k tomu, že splátky jistiny ze splatných cenných papírů nakoupených v rámci programu nákupu aktiv (APP) a od ledna 2025 v rámci nouzového pandemického programu nákupu aktiv (PEPP) již nejsou plně reinvestovány;

H. vzhledem k tomu, že euro je druhou nejdůležitější měnou na světě, která však výrazně zaostává za americkým dolarem, a to navzdory ekonomické velikosti eurozóny v celosvětovém obchodu;

I. vzhledem k tomu, že ECB je odpovědná Parlamentu jako orgánu EU zastupujícímu občany EU;

Obecný přehled

1. oceňuje úlohu ECB při zabezpečování měnové stability; zdůrazňuje, že ECB je orgánem odpovědným za udržování cenové stability v eurozóně;

2. upozorňuje, že předpokladem pro plnění mandátu ECB je její statutární nezávislost zakotvená ve Smlouvách;

3. vyzdvihuje význam politické nezávislosti ECB, která by měla zůstat nedotčena; zdůrazňuje, že tato nezávislost vyžaduje, aby se ECB zdržela přijímání politických rozhodnutí;

4. uznává úsilí ECB o to, aby inflaci ve střednědobém horizontu stlačila na úroveň odpovídající 2% cíli;

5. vyjadřuje politování nad tím, že v některých členských státech zůstává míra inflace nad 2% cílem ECB; zdůrazňuje, že inflace snižuje kupní sílu fixních příjmů, úspor a důchodů a že narušuje signalizační funkci cen, která zajišťuje účinné přidělování zdrojů;

6. vyjadřuje politování nad tím, že jádrová inflace zůstává vysoká, když v září 2024 vykázaly pouze dva členové eurozóny míru jádrové inflace nižší než 2 %;

7. varuje ECB před snahami snižovat úrokové sazby příliš rychle vzhledem k riziku, že by míra inflace mohla znovu začít růst; zdůrazňuje, že ECB sama v posledním čtvrtletí roku 2024 očekává dočasné zvýšení míry inflace, neboť roční sazby již nebudou zahrnovat předchozí prudký pokles cen energií;

8. připomíná, že hospodářská a měnová unie vyžaduje stabilní fiskální politiky v členských státech, aby mohla reagovat na vnější otřesy;

9. připomíná, že úsilí ECB o udržení inflace na nízké úrovni může doplnit obezřetná fiskální politika členských států; zdůrazňuje, že řešení nadměrného schodku veřejných financí a veřejného dluhu má zásadní význam pro udržení stabilního hospodářství a udržitelného růstu;

10. vyjadřuje znepokojení nad vysokou mírou zadlužení a schodků veřejných financí v členských státech a nad riziky fiskální dominance, která s sebou nesou;

Měnová politika

11. vřele vítá skutečnost, že celková inflace klesla ze své nejvyšší hodnoty 10,6 % v říjnu 2022 na 1,7 % v září 2024;

12. vítá pokles jádrové inflace z její nejvyšší hodnoty 7,6 % v březnu 2023 na 2,7 % v září 2024, avšak vyjadřuje znepokojení nad její historicky a trvale vysokou úrovní;

13. vyjadřuje politování nad tím, že ECB trvalo více než tři roky, než dosáhla úrovně inflace, která odpovídá její cílové úrovni 2 %;

14. zdůrazňuje, že ECB jednala pozdě, když v lednu 2021 inflace začala růst a v červenci 2021 překročila 2% cílovou úroveň; v této souvislosti připomíná předpoklad ECB, že inflace měla být pouze přechodná;

15. vyzývá ECB, aby důkladně přezkoumala a zlepšila své modely a jejich úlohu při tvorbě politik vzhledem k jejich nedostatečné výkonnosti v uplynulých letech;

16. podporuje rozhodnutí ECB omezit své programy nákupu aktiv s ohledem na přebytečnou likviditu na trhu a klesající úrovně inflace;

17. zdůrazňuje, že programy nákupu aktiv ECB jsou nekonvenční strategie, které z hospodářského hlediska představují měnové financování, jež je podle čl. 123 odst. 1 SFEU zakázáno, pokud ECB neomezuje svou rozvahu; vyzývá proto ECB, aby velikost své rozvahy postupně snižovala;

18. vyjadřuje politování nad zřízením nástroje na ochranu transmise (TPI) v červenci 2022; vyzývá ECB, aby respektovala nejen zákaz měnového financování zakotvený v právních aktech, ale také jeho hospodářský význam; v této souvislosti zdůrazňuje, že selektivní nákup veřejného dluhu představuje měnové financování členského státu EU;

19. zdůrazňuje, že rozdílné úrokové sazby v eurozóně jsou obecně výsledkem různých rizikových přirážek u státních dluhopisů; zdůrazňuje, že nákupy v rámci TPI by pouze skryly symptomy uvolněné fiskální politiky; vyzývá členské státy, aby uplatňovaly odpovědné fiskální politiky a zajistily udržitelnou úroveň zadlužení;

Digitální euro

20. oceňuje pokrok ECB, pokud jde o projekt digitálního eura, i probíhající dialog mezi ECB a Parlamentem; zdůrazňuje očekávané přínosy, jako je větší strategická autonomie, lepší finanční začlenění a to, že bude k dispozici záložní platební systém off-line;

21. opakuje, že digitální euro by mělo být doplňkem, nikoli náhradou fyzických peněz a že fyzické peníze by měly být vždy zachovány;

22. zdůrazňuje, že je nutné vytvořit model kompenzace pro bankovní sektor, jenž je pověřen praktickým prováděním projektu digitálního eura;

23. vyzývá ECB, aby řádně zohlednila obavy z narušení soukromí v souvislosti s digitálním eurem, a zdůrazňuje, že jeho vývoj by se měl stát zlatým standardem ochrany soukromí pro další finanční instituce;

Vedlejší cíle

24. vyzývá ECB, aby nepřijímala politicky motivovaná rozhodnutí a aby naplňovala svůj mandát, kterým je udržovat cenovou stabilitu; zdůrazňuje, že překračování tohoto mandátu oslabuje politickou nezávislost ECB;

25. zdůrazňuje, že vedlejších cílů ECB lze nejlépe dosáhnout, pokud volný trh funguje ve stabilním makroekonomickém prostředí založeném na předvídatelných úrovních cen, jež podněcuje k investování;

26. zdůrazňuje, že ECB by měla zabránit narušení signalizační funkce cen vzhledem k úloze této funkce při zajišťování účinného přidělování zdrojů; vyzývá ECB, aby posoudila, do jaké míry je její schopnost udržovat cenovou stabilitu dotčena změnou klimatu;

27. trvá na tom, že ECB musí při všech svých měnových operacích dodržovat zásadu tržní neutrality; vyjadřuje politování nad tím, že při přijímání opatření k dekarbonizaci svého portfolia podnikových dluhopisů ECB neuplatňuje tržně neutrální přístup již ze své definice;

28. vyzývá ECB, aby využila všechny své nástroje k zajištěné toho, aby banky braly klimatická rizika vážně, s cílem zmírnit finanční rizika, jež jsou se změnou klimatu spjaty;

Ostatní aspekty

29. zdůrazňuje, že silnější mezinárodní úloha eura by vedla k nižším úrokovým sazbám v eurozóně, lepšímu postavení EU na mezinárodní scéně a větší makroekonomické stabilitě;

30. vyzývá ECB, aby se zaměřovala na posilování mezinárodní úlohy eura s cílem zvýšit jeho atraktivitu jako rezervní měny a aby podporovala trhem iniciovaný posun tímto směrem;

31. s potěšením sleduje, jakou pozornost ECB věnuje rizikům kybernetických útoků; vyzývá ECB, aby zajistila bezpečnost a ochranu měnového systému pro jeho uživatele, zejména s ohledem na současný geopolitický vývoj;

32. vítá dokončení rámce Basel III, který posílí odolnost bankovního sektoru;

33. podporuje cíl ECB zvýšit zastoupení žen tím, že jim bude nápomocna, aby se v této oblasti prosadily; proto vítá iniciativy, jako je stipendium ECB pro ženy v ekonomice;

°

° °

34. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi a Evropské centrální bance.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

V posledních čtyřech letech se Evropská unie potýkala s mimořádně vysokou mírou inflace. Rostoucí ceny energií měly kaskádový účinek na hospodářství, což vedlo ke zvýšení spotřebitelských cen. Jako orgán pověřený udržováním cenové stability v eurozóně je Evropská centrální banka (ECB) odpovědná za vyřešení tohoto problému a za zprostředkování rychlého návratu ke stabilním cenám. ECB však trvalo více než tři roky, než inflaci stlačila na běžnou úroveň, zatímco Federálnímu rezervnímu systému Spojených států se podařilo inflaci zvládnout rychleji.

Nedávný pokles harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HCIP) i jádrové inflace je jistě povzbudivý. Je však třeba podotknout, že původní reakce ECB byla opožděná a nerozhodná, což umožnilo větší nárůst inflace, než bylo nezbytné. Modely ECB byly v posledních letech zjevně nedostatečné a měly by být zásadně přehodnoceny a zdokonaleny. Vzhledem k tomu, že úroveň inflace je nyní normalizována, je nezbytné, aby ECB omezila své programy nákupu, jež ve skutečnosti představují měnové financování prostřednictvím nekonvenčních politik. Ačkoli byly tyto programy právně přípustné, ECB by měla postupovat v duchu Smlouvy o EU, která měnové financování evropských vlád zakazuje.

Na fundamentálnější úrovni zpravodajka zdůrazňuje význam nezávislosti centrální banky. Aby se zabránilo politickému vměšování do jejího mandátu, jímž je zajišťování cenové stability, byla centrální bance udělena zákonná nezávislost. Tato autonomie jí umožňuje, aby sledovala své cíle bez vnějších tlaků, což vyžaduje, aby se zdržela přijímání politických rozhodnutí. Zpravodajka se domnívá, že tato zásada má klíčový význam pro zajištění integrity společné měny a jejího emitenta. V praxi to platí pro vedlejší cíle ECB, jež přispívají k naplňování širších cílů Evropské unie. Je nezbytné, aby ECB tyto cíle sledovala, aniž by ohrozila své primární zaměření na cenovou stabilitu a bez politických aspirací. Podle názoru zpravodajky by se ECB tedy měla omezit na podporu stabilního makroekonomického prostředí s nízkou a předvídatelnou úrovní inflace.

ECB také pokračuje v provádění projektu digitálního eura. Tato iniciativa má jednoznačné přínosy, včetně posílení strategické autonomie a lepšího finančního začlenění. Je však důležité zdůraznit, že digitální euro by mělo fyzické peníze doplňovat, nikoli nahradit.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, který musí být uveden v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.